UIT HET ZWARTE BOEK VAN 'N TELEGRAFIST

DOOR J. T. VAN LEEDEN

Ik geloof niet dat men mij, na mijn geschiedenis ten einde gelezen te hebben, een slecht mensch zal noemen. Ten minste niet, als men met oordeel te lezen weet. Zeker, ik heb dingen gedaan die onvergeeflijk zijn ; ik heb mij in tijden van angst en nood, van geldgebrek vooral, menigmaal vergrepen aan de gangbare moraal ; maar — een slecht mensch? Neen. Wie nooit viel, weet niet wat er noodig is om vast te staan. Wat zouden al die eerlijke, fatsoenlijke lieden, die nooit door de omstandigheden van den rechten weg werden gedrongen, gedaan hebben wanneer ze in mijn schoenen hadden gestaan? Met al mijn fouten en gebreken, met al mijn zonden en misslagen, acht ik mezelf toch hooger dan al die brave zonen die hun fortuin van hun vaders erfden, dan al degenen die nooit kwaad deden omdat ze niet durfden of niet noodig hadden het te doen. Ik heb met het leven gevochten, ik heb me door zijn gevaren heengeslagen, ik heb gehandeld waar anderen de energie ontbrak. En nu lach ik om de eer en de deugd van anderen.

Het zat er van jongs af aan bij me in: de onrust, de zucht tot avontuur, het willen afdwalen van de begane paden. Het bloed van een romantischen voorvader moet in mij opnieuw aan 't bruisen zijn gegaan ; zou ik niet van een zeeroover afstammen, van een grooten avonturier? Een uitvinder misschien, die van vliegen droomde, toen zelfs de luchtballons nog niet waren uitgevonden?

Als kind van zes jaar werd ik al door mijn vader van het dak gehaald, waar ik in een levensgevaarlijke houding bij de telefoondraden zat, luisterend naar hun geheimzinnig gonzen en zingen. Was ik nergens te vinden, wanneer het schooluur sloeg, dan sloop ik op het rangeerterrein tusschen de locomotieven rond, bestudeerde hun mechaniek, peinsde er over in welke vreemde landen ze mij brengen zouden, wanneer ik mij tusschen de kisten en pakken verborg, die ze in lange rijen goederenwagens achter zich aansleepten. En hoe dikwijls was ik niet de wanhoop van mijn moeder, wanneer ik met ijzerdraad, zwavelzuur, gloeilampjes, salpeter en ander bijeengescharreld materiaal mijn kleeren en haar meubelen bedierf, in even hardnekkig als vruchteloos pogen om een „groote" uitvinding te doen!

Op school ging het niet. Op het gymnasium nog minder. In alles wat practijk was, toonde ik aanleg ; voor de theorie deugde ik niet. Ten slotte kwam ik op een fabriek van electrische apparaten terecht ; er moest maar een monteur, een werktuigkundige uit me groeien. Kort na elkaar stierven mijn ouders ; tweeduizend gulden was al wat ze me nalieten. Mijn voogd verzorgde me uit zijn eigen middelen tot ik meerderjarig was ; ik werkte geduldig op de fabriek, waar ik langzamerhand als opzichter een draaglijk salaris ontving ; maar voor mijn proeven op telefotografisch gebied had niemand oogen. Toch verbeeld ik me nu nog, dat ik daarop iets van beteekenis had kunnen tot stand brengen, wanneer iemand me maar met geld had willen steunen.

Nauwelijks had ik mijn erfdeeltje in handen, of ik zat op de boot die me naar Amerika zou brengen. De reiskoorts had me te pakken, en ik liet niets of niemand achter om aan terug te denken.

Onderweg bracht ik al mijn tijd in de Marconihut door ; de telegraaf was altijd mijn hartstocht geweest, en zóo had ik al mijn gedachten op haar rhythmisch tikken samengetrokken, dat ik niet alleen gemakkelijk een bericht op het genoor kon ontcijferen, maar onwillekeurig woorden spelde uit elk kloppen of hameren dat ik maar in mijn nabijheid vernam.

Nauwelijks was ik aan land of ik zocht de „School for telegraph-operators" op, die ergens in 't rommeligst gedeelte van de New-Yorksche First Avenue is gelegen, in de groote boven-achterkamer van een oud, bouwvallig kantoren-huis, dat alleen maar niet omvalt wijl wat steviger woningen — een lunchroom en een chineesch wisselagentschap — het aan weerszijden stutten. In datzelfde huis vond ik een kamer om te wonen — een wrakke kist leek ze wel, zonder licht of lucht.

Natuurlijk reikte mijn „vermogen", door de zeereis al geslonken, niet toe om zes maanden lang — de duur van den cursus — mijn lessen en mijn levensonderhoud te betalen. Daarom pakte ik 's avonds allerlei werk aan, zooals trouwens velen van mijn medeleerlingen deden ; 'n maand lang waschte ik borden in een smerige chineesche restauratie ; zes weken achtereen was ik portier van een danshuis in de Bowery ; toen dat door de politie gesloten werd, schreef ik gedurende acht dagen anonieme dreigbrieven voor 'n politie-commissaris die carrière maakte door 't ontdekken van gefingeerde misdaden. En ook werkte ik eenige halve nachten op een worstfabriek ; maar dat duurde niet lang, want de reuk van het doode honden- en kattenvleesch werd me te machtig.

Maar voor de telegraaf bleek ik geschikt, en na afloop van den studie-termijn kwam ik op 't kleine, maar als kruispunt niet onbelangrijke station Durkin-Junction van den Grand Trunk-spoorweg. Daar kreeg mijn uitvindersdroom me weer te pakken ; telkens leidde het telefotografisch vraagstuk mijn aandacht af. En op 'n ongelukkigen dag was een enkel verkeerd sein genoeg om een lokentrein dwars op een snel-goederentrein te doen inrijden.

Amerika is groot, en toen ik mijn twee maanden had uitgezeten, waren er nog steden genoeg waar ik 'n betrekking kon vinden zonder dat men naar mijn verleden vroeg. Maar, vergeet dit niet : het ging alles op geen stukken na zoo glad als ik 't nu vertel — ik had honger geleden, rondgezworven en op een bank in 'n plantsoen geslapen, eer ik weer werk vond. Dat maakt hard, bitter en onverschillig, en minder kieskeurig in 't kiezen van de middelen waarmee 'n mensch z'n leven moet onderhouden.

Zoo kwam ik dan op een van de Postal-Union bureau's in Chicago, die groote steenen hel van onbarmhartigheid en geldzucht. Ik weet zeker dat ik daar hard en eerlijk wilde werken, maar goede hemel, wat een toestanden vond ik daar! Beurs- en race-telegrammen werden er door de beambten even opgehouden tot ze hun weddenschappen, met gebruikmaking van 't geseinde bericht, hadden afgesloten, zeker nu dat ze winnen zouden. Ik heb 't bijgewoond dat een van de telegrafisten binnen een uur straatarm en tweeduizend dollar rijk was! En ik, die nauwelijks wat warm eten kon betalen .... Al gauw deed ik met de anderen mee, kreeg vijfhonderd dollars te pakken, maar was zoo wijs er mee uit te knijpen, toen op 'n morgen mijn sein erop door al 't getik heen een telegram las van de politie aan den directeur van 't kantoor.

Nu begon ik een zwervend leven, als was ik een straatkat. Mijn portret zag ik af en toe in oude kranten of achter de glazen van een police-station. Maar dat zou door de afbeeldingen van interessanter misdadigers dan ik wel spoedig verdrongen worden.

Het gezoek naar werk begon opnieuw. En op 'n avond, in een Pittsburger poolroom, werd me fluisterend verteld van het nieuwste wat Jim Hannock, de groote speelholen-Koning, nu weer op touw gezet had. Wedden, spelen, geld-leenen, roulette, poker — 't was alles heel mooi, maar het beursspel overtrof toch dat alles. Hannock, die begonnen was met een of twee eenvoudige poolrooms, waar je een glas bier dronk, en aan den dobbelsteenen-automaat wat geld verloor, had zijn zaak langzamerhand heel wat grootscheepscher opgezet. In de meeste groote steden van de Vereenigde Staten had hij nu meer of minder belangrijke speelgelegenheden, maar de voornaamste was er een in Chicago, ondergrondsch en gepantserd, onneembaar voor de politie. Zoolang in Chicago de politie trouwens niet gereorganiseerd werd, was er geen gevaar voor Hannock : hij betaalde den hoogsten tot den laagsten beambte trouw hun maandelijksch aandeel in zijn winsten uit. Zijn openlijke poolrooms ondervonden dan ook niet den minsten overlast, en het geheime speelhol was alleen maar zoo bomvrij ingericht om als laatste bolwerk te kunnen dienen indien de bescherming der autoriteiten om de een of andere reden eens ingetrokken mocht worden. Dan was zijn terugtocht gedekt. Bovendien : Jim, een oud-telegrafist, had daar de prachtigste „berichten-aftapperij" ingericht die zich denken laat. Niet minder dan zes ervaren en zeer vertrouwbare telegraafmannen zaten daar aan hun toestellen en tapten den officieelen draden alle beurs-, handels- en renbaannieuws af dat zijn bezoekers, tegen grove betaling, maar van dienst kon zijn. Ja, Jim was een meester in het vak. En ten overvloede hield hij er een privé-rechtsgeleerde op na, Morlay genaamd, die zich nooit zien liet, maar hem van uit de een of andere schuilplaats met listige adviezen diende.

Een goede introductie bracht me in een van zijn openbare poolrooms in Pittsburg, waar ik twee maanden werkzaam was, en met succes, bij het leggen en exploiteeren van een telefoondraad, die langs regenpijpen en dakgoten in de cel van een naburig graankantoor uitkwam. Den heelen dag noteerde ik prijzen ; we kochten wagonladingen graan voor niet te hooge bedragen en snoepten onzen buurman menig goed kansje af. Hannock was tevreden over me, en ik had tienduizend dollar bij mekaar, toen hij me een geweldige promotie liet maken : ik kwam aan een van de zes toestellen van het gepantserde bureau in Chicago te zitten. De eetlust komt al etende, de geldlust al winnende ; waarom ik met mijn tienduizend dollar geen eerlijke kostwinning begon, is louter aan de Amerikaansche atmosfeer toe te schrijven : de eene dollar wil den anderen voortbrengen, en hoe meer avontuur, hoe meer waaghalzerij daarbij te pas komt, des te grooter genot. De romantiek van 't geval sleepte me mee ; de oude zeeschuimer in me was klaar wakker. Het was heerlijk, dit gewaagde spel. En intusschen deden op de Beurs de Rockefellers, de Morgans, de Carnegies niet te vergeten, hetzelfde.

Maar nu gebeurde het vreemdste.

Naast me, aan toestel 2, zat Mary Lynn, het mooie meisje met de bruine haren en de tragische oogen, Mary, die marconi-operator op een Californische kustvrachtboot was geweest, in SanFrancisco met Hannock had kennisgemaakt en hem gevolgd was naar Chicago, de arme, omdat ze meende dat ze van hem hield en geloofde wat hij vertelde van z'n school voor draadlooze telegrafie. Maar daar zat ze nu, werd door Hannock getyranniseerd, en kon niet meer weg. Waar zou ze heen, zij, die onder de — dikwijls hooggeplaatste

Van Oorlogsvrees en Zomerweelde.

Weemoed sluipt onze ziel binnen bij het beschouwen van bovenstaande „stemmingsfoto". Temidden van het hoog-opschietende oever-riet, waartusschen zomer-vogels in zonne-blijheid hun lied schallen doen en hun jongen met teere zorg bewaken, staat de krijgsman, spiedend naar hem, die nu zijn vijand heet, en toch zijn broeder is. Wij vragen ons af: Hoe lang nog en waarom? Is het dan een utopie, die wij vruchteloos najagen, dat de menschen als broeders zouden samen wonen? Of zijn we voor deze hoogere beschaving nog niet rijp genoeg?